

Til Kunnskapsdepartementet

Jeg viser til høring av 20. oktober 2016 fra Kunnskapsdepartementet med frist for synspunkter og kommentarer innen 20. januar 2017. Med inspirasjon av André Bjerkes dikt **Farao på ferie** leverer «Mormora» en høringsuttalelse som ikke er på vegne av landets barnebarn men med et håp om å sette i gang flere tanker enn de som allerede er nevnt i mange svar.

Jeg starter med å gjengi diktet «**Farao på ferie**»

*I landet Miramarmora
var Farao på ferie
hos farmora og mormora.*

*En morgen klatret mormora
til Farao i furua
og så begynte moroa.*

*- Hva ler'ua'? Sa farmora.
- Av mormora, den furia!
- Hvor ser'u a'? sa farmora
- I furua! sa Farao*

*- Kom ned igjen! sa farmora
til mormora i furua.
- Imorra, ja! sa mormora
til farmora til Farao.*

*Du ser av vår historie
at det å dra på ferie
i landet Miramarmora
til farmora og mormora,
den furia i furua,
har Farao hatt moro av!*

En høringsuttalelse med spesifikk tekstinteresse:

Å lese tekster sammen, som her handler om å lese høringsutkastet sammen med André Bjerkes dikt kan være fruktbart for å få fram sammenhenger og brudd i tekster. I tillegg kan kritiske tekstlesninger bidra til at leseren kan få øye på noen forbindelser og detaljer i teksten som ikke har vært tenkt på eller unnlatt å bli drøfta.

«Jeg/mormora» er spesielt interessert i å forstyrre høringsutkastet gjennom å søke noen forskjells-mønstre som setter i gang assosiasjoner om barna/barnebarnas muligheter til det som *er*, *har vært* og *kommer* i framtida (Donna Haraway). Det vil si at jeg affektivt leter etter spesifikke uttrykk i teksten for å kunne si noe om barnehagen, barna og barnehagelæreren – ikke redusert til en pedagog som en «bevisst rollemodell» (som skrives om på side 4) - men en deltakende aktiv profesjons- og samfunnsaktør ved min side. Jeg kutter i tekstene, for å se hva som «kommer/oppstår» i responsen på

tekstutsnittene. En slik diffraktiv måte å lese på er inspirert av feministen Karen Barad (2007).

Tekstkutt 1.

Kapittel 1 i høringsutkastet henviser til barnehagens verdigrunnlag –

«I dag er barnehagens samfunnsmandat, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danningsgrunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danningsgrunnlag skal sees i sammenheng» (s. 4)

Videre sies

«Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og å sikre at barna får ta del i å medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse. Personalet skal være rollemodeller i barnehagen og ha et bevisst forhold til sin rolle» (s. 4).

I et første tekstkutt forestiller jeg meg hvordan barnebarnas/barnas møte med «landet Miramarmora» kan framstå i en verden full av kompleksitet - forflytninger og relasjoner. I dag er flerfoldige millioner mennesker på flukt fra uholdbare sosiale forhold, med ulike begrunnelser for forflytninger. Men det er et faktum at mange barn og familier i dag er avskåret fra å oppleve «omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse». Tilstander som ut fra Rammeplanens intensjon skal sikre at det individuelle barnet «får ta del i å medvirke i fellesskapet» som er «viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen».

Å lage en innledningstekst til en revidert rammeplantekst som unnlater å peke i på at barnehagen er del av et globalt geopolitisk diskursiv system, virker for «mormora» provoserende enkelt. Barna som vokser opp i dag er allerede medvirkende i komplekse sosiale, diskursive, lokale, nasjonale og internasjonale sammenhenger som feirer fellesskapsverdier som solidaritet og etisk ansvar forskjellig.

At rammeplanforslaget unnlater å forplikte den profesjonelle utøveren tydeligere på sitt ansvar for barn med språklig og kulturell «bakgrunn» - utover at «barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet ved å støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger», er ikke tilstrekkelig. Å arbeide pedagogisk og etisk med kulturelle og språklige perspektiver, innebærer mer enn at «barnehagen skal synliggjøre variasjoner i verdier og kultur, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle felleskap». Punktet «om mangfold» bør tydeliggjøres sterkere – profesjonalitet handler også om å kritisk drøfte ulikhet, diskriminering, «rase», morsmål, subjektivitet, forflytning, tilhørighet, affekt som lengsler og savn – dvs. at forskjeller og likheter står på agendaen i alle landets barnehager. Det er områder som også bør skrives fram i en revidert rammeplantekst.

Tekstkutt 2.

Hvor er leken, og barns medvirkning blitt av?

*«En morgen klatret mormora
til Farao i furua
og så begynte moroa».*

Barnebarnet forteller «mormora» at i barnehagen skal vi leke og ha det moro ☺

Slik høringsforslaget framstår er lek redusert som virkemiddel for læring. Fagområdene i barnehagen er skrevet fram i tråd med skolefagenes innhold – 1) kommunikasjon, språk og tekst (skrevet fram først), 2) kropp, bevegelse, mat og helse, 3) kunst, kultur og kreativitet 4) natur, miljø og teknologi 5) antall, rom og form, 6) etikk, religion og filosofi og nærmiljø og samfunn. Begrunnelsen og argumentasjonen for fagområdene følges gjennom teksten ut fra at barnehagen SKAL bidra til at barna; *uttrykker, bruker, videreutvikler, opplever, utforsker, gjør erfaringer, blir kjent med, tar i bruk, bearbeider, opplever, får kjennskap til, lager, løser*

Slik verbene brukes produseres et barn som blir vant til å ha en pedagogisk tilrettelegger og tilbudsaktør ved sin side. «Mormora» er usikker på hvorledes balansen mellom personalets ansvar for å legge til rette for (formidlingspedagogikk), og å gi barna varierte inntrykk og muligheter, ut fra å «jevnlig vurdere om valg av arbeidsmåter bidrar til å realisere intensjonene i rammeplanen» (s. 10). Det vil si at «mormora» også er reservert skeptisk til hvorledes barnas medvirkningsposisjoner ivaretas – det vil si hvordan barna i mottakerposisjon passer inn vis á vis en pedagogisk tilretteleggeraktør. Under medvirkning står det (s. 6) at

«Barna skal få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av det som skjer i barnehagen. Alle barn skal erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen».

Men det er få steder at medvirkning materialiseres i teksten, dvs. hvor i tekstforslaget står det at pedagogen SKAL følge etter barna, bli inspirert av deres lekeinteresse, oppsøke barnas spontane initiativ og fantasiforslag som utvider leken og skapende muligheter for det som kommer? Barn er også motstandsaktører – og «mormora» spør - hvordan viser det seg sammen med André Bjerkes vers:

*«- Kom ned igjen! sa farmora
til mormora i furua.
- Imorra, ja! sa mormora
til farmora til Farao».*

Å inneha en profesjonsutdanning kan ikke reduseres til at profesjonsutøvere framstår som «kompetente teknikere» ut fra å SKULLE tilrettelegge for fagenes innholdskomponenter. Å være en profesjonsutøver handler om å ta profesjonelle etiske overveielser og valg, ut fra profesjonelle skjønnsmessige vurderinger med barna som lekende veivisere. «Mormora» er usikker på begrepet metodeansvar – men «mormora» er helt sikker på at barnehagens eier alene ikke skal kunne bestemme pedagogisk innhold og pedagogisk vurderingsarbeid. Det er profesjonsutøverens ansvarsfelt.

Tekstkutt 3.

Og med hvilke teoretiske linser skrives barn og barndom fram i forslaget?

I en rammeplan produsert i 2017 er det helt nødvendig at teksten synliggjør at det i dag eksisterer et mangfold av teoretiske perspektiver om/på barn på barndom som bidrar til å konstruere og produsere barn og barndom forskjellig. Fordi rammeplanteksten skrives fram uten faglige henvisninger kan det være vanskelig å oppdage at forslaget framstår som ensrettet og lite oppdatert teoretisk, som begrenser barnas mulighet til å kunne være forskjellig ut fra «kategoriene» kjønn, klasse, alder, størrelse, seksualitet, etnisitet og økonomiske bakgrunn. «Mormora» håper at flere teoretiske innganger enn de som i dag skrives fram også synliggjøres. I dag domineres teksten av en kunnskapsforståelse basert på en sosio-kulturell utviklingsorientert teori. Hvor er eksempler på diskursive og materielle perspektiver i teksten som vil kunne få fram at barn og barndom kan oppfattes ut fra forskjellige blikk?

Til opplysning har den Australske rammeplanen fra 2009 <https://docs.education.gov.au/node/2632> redegjort for at barn og barndomsperspektiver hviler på ulike teoretiske innganger. Disse er: «developmental theories, sosio-cultural theories, socio-behaviourist theories, critical theories and post-structural theories» (s. 11). «Mormora» tenker at ulike teoriinnganger i en ny rammeplantekst vil åpne for å tenke og gjøre barndom med forskjellighet. Det vil forhåpentligvis kunne skape nysgjerrighet for at atskillige teoretiske perspektiver vil utvide kunnskap om barn, barndom og profesjonsutøvere.

Og som en avrundning kan siste vers i Andre Bjerkes dikt bidra til å tenke videre på «mormoras» høringsforslag;

*Du ser av vår historie
at det å dra på ferie
i landet Miramarmora
til farmora og mormora,
den furia i furua,
har Farao hatt moro av!*

Jeg takker for muligheten til å komme med innspill!

Vennlig hilsen Ann Merete Otterstad - «mormora»
Dosent i pedagogikk og flerkulturelt arbeid
Høgskolen i Oslo og Akershus